

2025-06-20 Nr. NV-1440

ĮSTATYMŲ PROJEKTAI Nr.: TAP-25-609(2) TAIS-25-10504		DĖL CIVILINIO KODEKSO 3.211, 3.217, 3.224, 3.243, 3.246, 3.250, 3.260, 3.261, 3.262, 3.264, 3.266 IR 3.269 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, CIVILINIO PROCESO KODEKSO 499 IR 502 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, ŠEIMYNŲ ĮSTATYMO NR. XI-681 4, 5 ir 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, VAIKO TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. I-1234 42 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206 32 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO NR. I-621 17 IR 21 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO BEI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTATYMO NR. X-493 24 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☐ Taip ☒ Ne	<i>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta <i>Data iš kalendoriaus</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Poreikis patikslinti Civilinio kodekso (CK) ir kitų teikiamų įstatymų nuostatas siejamas su Konstitucinio Teismo nutarimo¹ įgyvendinimu.

Konstitucinis Teismas konstatavo, kad CK nustatytas teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtinta maksimali asmens, siekiančio globoti vaiką, amžiaus riba – 65 m., dėl kurios asmuo, neatitinkantis šio reikalavimo, nepaisant jo pasirengimo globoti vaiką, jokiais atvejais negali būti paskirtas vaiko globėju, prieštarauja Konstitucijos 38 str. 2 d.

Rengiant CK pakeitimą, įvertintos ir kitos CK, Civilinio proceso kodekso (CPK), Šeimynų įstatymo, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo, Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, Išmokų vaikams įstatymo ir Socialinių paslaugų įstatymo nuostatos, dėl kurių taikymo praktikoje kyla iššūkių arba trūksta teisinio reguliavimo aiškumo.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Pagrindinės siūlomos priemonės (numatomas įsigaliojimas 2026-01-01):

CK projekte:

- Atsisakyti tiek dabar nustatytos minimalios (21 m.), tiek maksimalios (65 m.) amžiaus ribos siekiant tapti vaiko globėju.
- Numatyti, kad įvaiknamojo ir įvaikintojo amžiaus skirtumas (ne mažiau 18 m.) teismo gali būti sumažintas ne tik kai vaiką siekia įvaikinti asmens sutuoktinis, bet ir visais kitais atvejais. Taip pat atsisakyti galimo maksimalaus amžiaus skirtumo sumažinimo ribos (dabar teismas gali sumažinti tik iki 15 m., jei įvaikina asmens sutuoktinis).
- Įtvirtinti, kad užsienio valstybių piliečiai, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra užsienyje, vaiką iš Lietuvos gali įvaikinti tik tada, jei nėra turinčių teisę įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra užsienyje, ar užsienio valstybės piliečių / asmenų be pilietybės, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvoje.
- Pakeisti subjektą (iš savivaldybės mero į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos (Tarnyba) direktorių ar jo įgaliotą atstovą), kuris priima sprendimą nustatyti be tėvų globos likusiam vaikui laikinąją globą ir paskirti / atleisti / nušalinti laikinąjį globėją. Taip pat pakeisti subjektą (iš savivaldybės mero į globos centrą), kuriam Tarnyba teikia nurodymą dėl laikinosios globos ir laikinojo globėjo vaikai.
- Įtvirtinti ilgesnį globėjo paieškos ir parinkimo terminą (padidinti nuo 3 iki 7 darbo dienų).
- Patikslinti Tarnybos ir Tarnybos atestuotų asmenų pareigas vertinant asmens tinkamumą įvaikinti ir kt.

¹ Konstitucinio Teismo 2024-05-20 nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.269 straipsnio (2000 m. liepos 18 d., 2021 m. gruodžio 23 d. redakcijos) 7 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

CPK projekte:

- Numatyti, kad tais atvejais, kai vaiko globėju siūloma skirti vaikų globos instituciją, teismui privalomai turi būti pateikti duomenys apie priemones, kurios buvo taikytos, siekiant užtikrinti vaiko globą ne tik šeimoje ar šeimynoje, bet ir globos centre (*dabar – tik šeimoje ar šeimynoje*).
- Patikslinti, kad pareiškimo dėl globėjo skyrimo turinyje būtų nurodomi ne asmenys, davę sutikimus globoti vaiką, bet asmenys, pareiškę norą globoti tą patį vaiką.
- Suderinti nuostatas su CK projekto pakeitimais.

Šeimynų, Vaiko teisių apsaugos pagrindų, Išmokų vaikams, Socialinių paslaugų įstatymų projektuose bei Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ projekte siūloma nuostatas suderinti su CK projekto pakeitimais bei atlikti kitus tikslinamojo pobūdžio pakeitimus.

Rengėjų pasiūlytos priemonės iš esmės laikytinos aktualiomis ir vertintinos teigiamai.

TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DERINIMAS

Įstatymų projektai be pastabų suderinti su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Nacionaline teismų administracija, VRM bei Lietuvos savivaldybių asociacija. Įstatymų projektai patikslinti pagal TM, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, Tarnybos ir Generalinės prokuratūros pateiktus pasiūlymus ir pastabas.

Įstatymų projektai patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos 2025-05-28 išvadoje Nr. NV-1210 pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Pažymėtina, kad įvertinus Teisės grupės pastabą, rengėjų patikslintame CK projekte atsisakyta Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos teikto siūlymo įtvirtinti pareigą gauti ketinančio įvaikinti asmens vaikų, vyresnių nei 16 m. amžiaus, rašytinius sutikimus.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja